

ΛΟΡΕΝΤΣΟΣ ΜΑΒΙΛΗΣ

Πρώτη φορά, που άκουσα να γίνεται λόγος περί Μαβίλη, ήταν στα 92, όταν ο Πολυλάς στη Φιλολογική μας Γλῶσσα ἐσύγκρινε τὴν Ἑλεονώρα τοῦ Bürger μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Ἀγγελο Βλάχο καὶ τὸ Μαβίλη. Ὁ Πολυλάς, μιῶντας γιὰ τὸ μαθητὴ καὶ φίλο του, στὸ γεμᾶτο κρίσι βιβλιαράκι ἐκεῖνο, ἔγραφε: Θέλει καταλάβῃ ἔξοχον θέσιν εἰς τὴν φιλολογίαν μας.

Δὲν εἶμαι βέβαιος, ἀνὸ Μαβίλης βρῆκε τὴν ἔξοχον θέσιν τοῦ ὀρίζει ὁ Πολυλάς. Κατὰ βάθος μοῦ εἶνε ἀδιάφορο, ἀφοῦ μ' ἀρέσει καὶ ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει τίποτε περισσότερο ἀντιπαθητικὸ στὴν τέχνη ἀπὸ τὴ βαθμολογία. Καὶ ὅσο ὑπάρχει εὐγένεια αἰσθήματος κ' εὐγένεια νοήματος κ' εὐγενικὸς τρόπος νὰ τὰ παρουσιάζῃ, ὁ Μαβίλης θ' ἀρέσῃ, ὅπως θ' ἀρέσῃ πάντα ἡ ὁμορφιά.

Ἀπὸ τότε πέρασαν χρόνια πολλά, ποὺ δὲν εἶχα πλέον ἀκούσει γιὰ τὸν Κερκυραῖο ποιητὴ, ἕως ὅτου μιὰ σχεδὸν ἄκοσμη προσπάθεια νὰ τὸν τραβήξουν ἔξω ἀπὸ τὸ ποιητικὸ τοῦ ἐρημητήριου, τὸν ἔφερε πάλι στὰ στόματα τοῦ κόσμου.

Γιὰ τὸν πραγματικὰ ἐκλεκτικὸ δάταγος τῶν πληθῶν, ποὺ κάνει τὴ μικρὴ ἢ τὴ μεγάλῃ δόξα, θὰ εἶνε, μοῦ φαίνεται, ἐνοχλητικὸς. Ὁ Μαβίλης, φύσις ἀληθινὰ ἀριστοκρατικὴ, μὲ ὅλη τὴ συγκατάβασι, ποὺ δίνει ἢ συναίσθησι τῆς ἀξίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ὁποία κρατεῖ πάντα τοὺς πολλοὺς σὲ ἀπόστασι, δὲν μοῦ φαίνεται νὰ ἦταν ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τὸ χυδαῖο ἀλλαγαμὸ, τὸ θόρυβο, ποὺ ἀκούστηκε στὴν ἐμφάνισι τῶν σονέττων του. Ὁ θόρυβος αὐτὸς θὰ ἐτάραττε τὴ γαλήνη, στὴν ἡσυχία τῆς ὁποίας ἡ ρέμβῃ μᾶς πλησιάζει καὶ μᾶς περιβάλλει μὲ μιὰν ἀπόκοσμη ἀτμόσφαιρα. Ἐπειτα, κάθε ὑπερβολή, ἔστω καὶ πρὸς χάριν μας, πειράζει τὴν ἀντίληψι τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ σωστοῦ ποὺ κάθε σκεπτόμενος ἄνθρωπος ἔχει μέσα του.

Κάθε θόρυβος στὴν τέχνη εἶνε ἀντιαισθητικὸς καὶ δὲν ὑπάρχει ἀηδέστερη προσπάθεια ἀπὸ ἐκείνη ποὺ ζητᾷ νὰ καταστήσῃ ἓνα τεχνίτη τοῦ συρμοῦ. Μιῶντας ἔτσι, ἐννοῶ τὸ Μαβίλη τεχνίτη μὲ τὴν ἀπόλυτη τῆς λέξεως ἔννοια. Γιατί, ἓνας ποὺ ἔγραψε τὴ Λήθη δὲν ἠμπορεῖ νὰ πέσῃ στὴν ἀλησμονιά της.

Μὲ τὴν αὐτὴ σειρά ἰδεῶν, ἀπολύκᾳ ὁμολογῶ ὅτι μὲ τάραξε ἡ ἐκδοσι τῶν Ἀπάντων τοῦ Μαβίλη ἀπὸ τὰ «Γράμματα». Ξεύρω ὅλη τὴ δικαιολογία τῆς ἐργασίας αὐτῆς, ξεύρω ὅτι ἦταν ὑποχρέωσι· ἀλλ' ἂν μοῦ ἐξηγῆται ἡ ἐπιχείρησις, δὲν μ' εὐχαριστεῖ τὸ ἔργο. Ἐνας ἐσωτερικὸς ἄνθρωπος, ποὺ ζηλόφθονα ἐπροσπάθησε νὰ κρατήσῃ τὸν ἄβλαβον ἐγωϊσμό του μακριὰ ἀπὸ τὰ πλήθη, ρίχνεται τῶρα κάτω καὶ ἀνατέμνεται μὲ κάθε του ἔλλειψι ἀνθρώπινῃ σ' ἓνα βιβλίον, ποὺ εἶνε λίγο μελέτη, λίγο ἀνάλυσι, λίγο θυσία ἐσωτερικὴ καὶ λίγο ρεκλάμα

μέ εἰκόνες. "Ὅ,τι πενήντα χρόνια ἐπροσπάθησε ν' ἀποφύγῃ, ὁ Μαβίλης τῶπαθε μέ τὸ θάνατό του.

"Ἄς μοῦ συγχωρηθῇ αὐτὴ ἡ παρατήρησις μέ τὴν ἐκ μέρους μου ὁμολογία ὅτι θέλησα νὰ ξεχάσω τὸ πῶς, καμμιὰ φορὰ, χρειάζεται ἡ ἀπόδοσις ὁλοκληρωτικοῦ τοῦ ἔργου ἐνὸς τεχνίτη, γιὰ νὰ φανῇ ἡ πραγματικὴ του ἀξία.

"Ὁπωσδήποτε, σύμφωνα μέ τὴν ἀντίληψιν αὐτήν, τὴν ἐλαττωματικὴν ἴσως, ἀφίνω κατὰ μέρος κάθε ἄλλη προσπάθεια τοῦ Μαβίλη σὲ θέματα ὠρισμένα καὶ περιορισμένα καὶ σταματῶ στὸ ἀληθινὰ ἰδεολογικὸ ἔργο του, τὴ σειρὰ τῶν συνέττων του. Ἐνας ἄνθρωπος, ποῦ ἀληθινὰ αἰσθάνεται κ' ἔχει μέσα του τὴ δύναμιν νὰ δημιουργήσῃ ἀπὸ τὸ αἶσθημ' αὐτό, δύσκολα σταματᾷ σ' ἓνα σημεῖο, ὅσο κομμάτι καλοῦ κι' ἂν εἴνε τοῦτο. Ἡ ἀγάπη του—ἐπειδὴ τὸ αἶσθημα εἶνε πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἀγάπη—ἀπλώνεται ἐπάνω ἀπὸ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα, σὲ κάποια πανθειστικὴ ἰδεολογία, ποῦ μέ τὴν τέχνην ἡμπορεῖ νὰ ἐρμηνευθῇ σὲ ὑπέροχα λόγια. Ἔτσι, δὲν φαντάζομαι τὸ Μαβίλη οὐτ' ἐρωτευμένο, δεμένο δηλαδὴ σ' ἓνα ὠρισμένο πρόσωπο, οὔτε πάλι συγκεντρωμένο σὲ μιὰ συνθηματικὰ αἰσθητικὴ ἰδέα.

"Ἀκόμη, δὲν φαίνεται ὅτι ὁ Μαβίλης ἀγάπησεν ἓνα πρόσωπο καὶ ἡ δύναμιν τοῦ πάθους του νὰ τὸν ἔσπρωξῃ σὲ λυρισμό· ἀλλὰ ἔχοντας μέσα του τὴν πηγὴ τῆς ἀγάπης, τὴν ἐξάπλωσ' ἐπάνω σὲ ὅ,τι ὥραϊο, ὅ,τι ὥραϊο ἡμποροῦσε νὰ βρῇ ἡ ψυχὴ ἐνὸς ἀνθρώπου, ποῦ μέσα του ἀνέπτυξε τὴ γνῶσιν, τὸν ἔκανε περισσότερο ἀπαιτητικὸ, ὀλιγώτερο ἱκανοποιημένο, μέ κάποιο καταστάλλαγμα πίκρας, ἓναν πυρρῶνισμό, ποῦ κάπως τὸν ἐσκέπαζεν ἡ καλωσύνη τῆς ποιητικῆς φύσεως καὶ ἡ ἐπιείκεια τοῦ φιλοσόφου.

Μερικὲς τοῦ ἀπόπειρες νὰ ὑμνήσῃ ὠρισμένη ὁμορφιὰ ἔμειναν ἀπόπειρες· ἄνθρωπος δὲ ποῦ λέγει τὴ γυναῖκα παρθένα, δὲν ἡμπορεῖ παρὰ ν' ἀγάπησῃ μέ περισσότερο ἰδανισμό καὶ λιγότερη φλόγα καὶ πάθος. Τὴν τάσιν πρὸς τὴν προσήλωσιν ἐστόμωνε κάποια πανθειστικὴ μέσα τοῦ ἀγάπῃ, ἡ ὁποία ἀνύψωνε τὴ λατρεῖαν τοῦ ἔως τὴ γενικὴ ἀρχὴ τοῦ καλοῦ, τὴ φύσιν—τὴν ἐγκόσμιαν φύσιν καὶ τὴν πλάσιν τῶν αἰσθημάτων—κ' ἐμπόδιζε τὴν ἐκδήλωσίν της σὲ μιὰ ὠρισμένη καὶ περιορισμένη μορφή. Γιὰ τὸ Μαβίλη, ἡ γυναῖκα ἦτον ὅχι ἓνα πρόσωπο ἀγάπης, ἀλλὰ ἓνα μέρος τῆς ἐνιαιας, τῆς αἰωνίας ὁμορφιᾶς, ποῦ τὸν συγκινοῦσε μέ τὴν ἴδιαν συγκίνησιν σὰν κάθε τι ἄλλο καλόν. Καὶ ὁ πατριωτισμὸς τοῦ Μαβίλη δὲν ἦταν παρὰ φυσιολατρεῖαν, μιὰ ἀγάπη, μιὰ στοργὴ γιὰ τὴν αἰώνια πηγὴ τοῦ καλοῦ, τὴ γλυκειάν Ἑλλάδα τοῦ ὥραϊου οὐρανοῦ, τῶν κεντημένων ἀκρογιαλιῶν, τῆς εἰρηνικῆς ἐλῆας καὶ τῶν μαρτυρτικῶν ἀγρῶν μέ τὰ κίτρινα λουλούδια.

Οἱ πρώτοι του στίχοι, γραμμένοι κατὰ τὸ 85—90 θυμίζουσιν Ζαλοκώστα (Νύχτα, σελίδα 108) Πετρούχην (ἡ παραλλαγὴ τῆς Νύχτας Λουτρὸ σελίδα 109) Σολωμό (ἓνα ἄνωνυμο, σελίδα 114, στοὺς πρώτους τοῦ στίχους) Βαλαωρίτην (τὸ ἴδιον ποίημα τῆς σ. 114 ἀπ' τὸν 260 στίχον). Ἄλλ' ἀπὸ τότε ἀπλώνονται σὲ κάποιον εὐρύτερον ὁρίζοντα, τὸν ὁποῖον ἐπιτρέπει ἡ μεγάλῃ μόρφωσις τοῦ Μαβίλη. Ἐκεῖ ποῦ ὁ Σολωμὸς ἔβλεπε μιὰ παιδοῦλα, ὁ Κερκυραῖος ποι-

ητὴς φαντάζεται χαριτωμένη μυθικὴ νύμφη καὶ τὸ φλογερό, ἀλλὰ μονομερῆ λυρισμὸ τοῦ Πετράρχη μετριάξει μὲ τὸν πυρρωνισμὸ τῆς παντογνωσίας.

Ἀργότερα ἔρχεται ἡ ἡλικία μὲ τὰ μαθήματά της, μὲ τὴν ὥριμότητα ποῦ δίνει, καὶ ὁ στίχος τοῦ Μαβίλη γίνεται περισσότερο προσωπικὸς στὴν ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ παράστασί του. Ἡ φύσι του, ἡ ιδιοσυγκρασία του τὸν ἀπομονώνει. Καὶ στὴν ἀπομόνωσί του, περισσότερο συγκεντρωμένος, δουλεῖ, ξαναδουλεῖ τοὺς στίχους του. Κ' ἔχοντας ἔμφυτη τὴν ἁρμονία μέσα του, κατορθώνει νὰ βροῖσκη τὸ ταιριαστὸ ζύγισμα μεταξὺ φύσης καὶ τέχνης. Λίγα εἶνε τὰ σονέττα του, ποῦ τὸ δούλεμά των φαίνεται στὸ πολὺ σφίξιμο τοῦ στίχου. Τὰ περισσότερα εἶνε τεχνικά, ἀβίαστα, φυσικά, μὲ τὴν ἀλληλουχία τῶν λέξεων ποῦ δὲν πειράζει, δὲν στενοχωρεῖ καὶ ποῦ τὸ νόημα καὶ ὁ ρυθμὸς ἀναπνέουν ἀνεμπόδιστα.

Ἀλλὰ ἡ ἡλικία ρίχνει ἐπάνω στὸ στίχο τοῦ Μαβίλη καὶ τὴ σκιά τοῦ πυρρωνισμοῦ. Διπλοῦ πυρρωνισμοῦ: Ἡ πίκρα τῆς ζωῆς, τοῦ κόσμου ἡ φαρμάκिला τὸν κάνουν νὰ βλέπῃ μὲ βλέμμα φιλοσόφου κάθε ὡμορφιά, τὴν ὁποία ξέρεי ἐφήμερη καὶ ἀπιαστή. Καὶ ἡ σοφία τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ διαβάξῃ εἰς τὸ πρωτότυπο τ' ἀριστουργήματα τῆς παγκοσμίου φιλολογίας, τὸν ἔκαμε νὰ μετρᾷ μὲ τὸ μέτρο τῆς ἀληθείας τὴ δική του ἀξία καὶ νὰ τὴν κρίνῃ αὐστηρότατα. Καὶ μὲ τὴ διπλὴ αὐτὴ ἐπίδραση, ὁ Μαβίλης ἔγραφε, μὲ κάποια λύπη τοῦ ἀποζητημένου, τοῦ ἀπιαστοῦ ἀπολύτως ὠραίου, τὸ ὁποῖον ἤξευρε πολὺ ψηλὰ—καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ μὴ τὸ αἰσθάνεται—καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ ἐδούλευε μὲ τὸ διπλὸ κέντρισμα τοῦ πόθου νὰ φθάσῃ τὸ τέλειο τῶν μεγάλων καὶ τῆς ἀπογοητεύσεως ὅτι οἱ σφαῖρες τοῦ ἰδανικοῦ κυλοῦν σὲ βαθύτερα ὕψη. Ἔτσι τὴν ἀνοιξιὰτικὴ ἀνθησι ποῦ μαγεύει τὸ βλέμμα καὶ μεθ' αὐτὴν τὴν ψυχὴ, ὁ Μαβίλης τὴν ἔβλεπε καὶ σὰν ἐντάφιο στρωῶμα τοῦ φθαρτοῦ κόσμου.

Ἄλλ' ἀπὸ τὴ σημείωση αὐτή, ποῦ μόνο μιὰ αἰσθητικὴ ἐντύπωσι ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Μαβίλη ζητεῖ ν' ἀναδώσῃ καὶ δὲν ἔχει καμμιά ἀξίωσι κριτικῆς, δὲν εἶνε δυνατό νὰ περάσῃ σοφὰ ἐξονυχισμένη ὅλη ἡ σειρά τῶν ποιημάτων του. Σταματῶ εἰς τὰ σονέττα του κα' ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ σύνολο εἶνε τὸ ἀρτιώτερο ὡς ἀριθμὸς καὶ πλέον γερὸ ὡς τέχνη, ὅσα καὶ ἂν τὸ σονέττο ἐν γένει θεωρεῖται δεύτερο εἶδος τέχνης. Στὴν ἐντύπωσί μου δέ, ἐὰν ὁ Μαβίλης μείνῃ—ὅπως νομίζω—θὰ μείνῃ ὡς ποιητῆς ἐκλεκτῶν σονέττων, τῶν καλλιτέρων τῆς νέας Ἑλληνικῆς φιλολογίας μαζὺ μὲ τοῦ Γρυπάρη τὴν ὥραία σειρά.

Τὰ σονέττα του ξεχωρίζει μιὰ ἀνώτερη τέχνη. Τέχνη, ποῦ εἶνε ἀντάξια τοῦ αἰσθηματος ποῦ ντύνει. Πολλὰ γὰρ νὰ ἐμφανισθοῦν τὰ δούλεψε μῆνες ὁλόκληρους. Ἡ τεχνικὴ των διαφαίνεται. Ἀλλὰ ἔχουν τόση καλαισθησία, ὥστε νὰ παίρνουν μιὰ μορφὴ κλασικὴ, πολλὰ σὰν ἐγγλυφα, καὶ εἶνε τόσο ὑποβλητικά, ὥστε ἡ ἀπήχησι ἐνὸς δυνατοῦ στίχου νὰ συνοδεύῃ τὴ μνήμη καὶ ἀφοῦ αὐτὸς τελειώσῃ ἕως ὅτου ἡ ἁρμονία του ξαναδεθῇ μὲ τὴν ἁρμονία νέας ὑποβολῆς ἄλλου μουσικοῦ στίχου. Σπανίως ἡ μαγεία αὐτὴ σκοντάφτει σὲ κανένα ψηλὸ

σωρὸ ἰδεῶν, οἱ ὁποῖες ἔχουν σφιχτοδεθεῖ καὶ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τῆς περάσῃ, χωρὶς νὰ σταματήσῃ νὰ τῆς ξεδιαλύνῃ.

Ἀλλὰ τὸ ρεῦμα τῆς ἀγάπης ποῦ χύνεται μέσα σ' ὅλους τοὺς στίχους, ἀγάπης βαθύτερης, συγκλονιστικῆς, ἐπειδὴ ἔχει ὀλιγώτερο ἐγωϊσμό καὶ περισσότερο λυπητικὴ συμπάθεια, παρὰ αὐτὴ τῆς περισσότερες φορὲς μὲ μιὰν ἀνέκφραστη, ἐσωτερικὴ καὶ βαθειὰ γοητεία, ἡ ὁποία εἶνε τὸ ἀπαύγασμα, τὸ ἀντιφέγγισμα τοῦ ἀπολύτως ὥραιου, καὶ σπρώχνεσαι νὰ μὴ φαρμακώσῃς μὲ τὴν ἀνάλυσιν ὅ,τι σὲ καλεῖ σὲ μιὰ μαγικὴ ἔκστασι καὶ ἀπόλανσι τοῦ σοφοῦ καλοῦ, τῆς ἀπρόσωπης ἀγάπης, ποῦ διαβαίνει ἱριδένια, μὲ φτεροῦγες ἀπλωμένες, κατὰστρωτες ἀνέρες ροῦγες. Τὶ ὥραία εἰκόνα, μὲ τόσα χωριστὰ καὶ μαγευτικὰ ἐπίπεδα, σὲ δυὸ στίχους!

Καὶ ἡ Ἀφιέρωσις, ὁ Πολυλᾶς, τὴν ἀγάπην τοῦ ὁποίου ξεπληρώνει μ' ἓνα μνημεῖο ὁ φίλος του Μαβίλης, ἡ περιφημὴ Λήθη τὸ πλεόν εὐγενικὸ, πλεόν ἁρμονικὸ καταστάλλαγμα τῆς ἀτομικῆς φιλοσοφίας τοῦ Κερκυραίου λυρικοῦ, ἡ γλυκύτατη Angelica Farfalla, ἡ τόσο ὑποβλητικὴ, τὸ Ψυχοφίλημα μὲ τὸ πρῶτο μέρος τὸ τόσο θερμό, τὸ Μοῦσχωμα καὶ ἡ Χαραυγὴ δυὸ δίδυμα ἰδεολογήματα, εὐγενικὰ παρουσιαζόμενα μὲ πλούσια μουσικὴ ἤχων, τὸ πρῶτο μέρος τῆς Ἐληᾶς, τὸ Ναυοῦρισμα τὸ ἀρχαῖο εἰς τὸ στόλισμα μιᾶς κεντρικῆς ἰδέας μὲ τόση λιτότητα καὶ ἡ τρυφερότατη Ὅμορφιά, εἰς τὴν ὁποίαν μπαίνει ὅλη ἡ συμπονετικὴ ἀγάπη τοῦ ποιητῆ γιὰ τὴν Ὅμορφιάν, ὅλ' αὐτὰ ἔχουν τόσην ἀγνὴν ποίησι, τόσον εὐγενικὸ λυρισμὸ καὶ ἀνώτερη—ἰδεολογικὴ—φυσιολατρεία, μαζὺ μὲ ὑπέροχην τέχνην, ὥστε θὰ μένουν στολίσματα βέβαια τῆς νέας ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἀλλὰ καὶ—ὅ,τι ἀποτελεῖ ξεχωριστὸ τοὺς γνώρισμα—δείγματα τῆς εὐγενείας τῆς συγχρόνου Ἑλληνικῆς αἰσθητικῆς.

Θὰ ἦταν ἀδύνατο γιὰ τὸ Μαβίλη νὰ μὴν ἐλκυσθῇ ἀπὸ τὰ κάλλη τῆς ξένης παραγωγῆς. Πολίτης τοῦ ἰδεατοῦ κόσμου, στὸ δρόμο του εὗρισκε ὥραϊα λουλούδια τῆς φαντασίας τοῦ ἀνθρώπου, ὕμνους στὸ αἰῶνιο καλόν, παρθένες-μουσες, ποῦ μιλοῦσαν γλῶσσες γνώριμὲς του, ἀλλ' ἄγνωστες γιὰ τοὺς γύρω του, καί, πρῶτος χορταίνοντας τὴ γλύκα τῆς φωνῆς των, ἐξήτησε νὰ κάμῃ καὶ τοὺς ἄλλους νὰ αἰσθανθοῦν τὴ μολπὴ τῆς ἀγάπης, τὸ πάθος τοῦ πόνου, ποῦ ἀπὸ τὰ χεῖλη των ἐκυλοῦσε.

Καὶ σεμνὸς μεταφραστὴς, εὐλαβητικὸς στὴν ἀξία, φαντάζομαι ὅτι πολὺ θὰ ἐδούλεψε, πρὶν τελειωτικῶς ἀποδώσῃ τὸ πέταγμα τοῦ Σέλλεϋ, τὸ θρηνητικὸ πάθος τοῦ Φωσκόλου. Εἰς τὴ μεταφραστικὴν τοῦ ἐργασίαν, πρέπει νὰ ἐξαρθῇ, μαζὺ μὲ τὴ μεγάλη εὐσυνειδησία, ὁ σεβασμὸς του γιὰ τὴν πιστότητα, ἡ ὁποία, ὑπηρετημένη ἀπὸ ἀνώτατην τεχνικὴν, δὲν ἔχει καμμιὰ δουλικότητα. Ἰσα-ἴσα, νομίζει κανεὶς ὅτι μερικοὶ τοὺς στίχοι ἐξεκόλλησαν ἀπὸ τὸ πρωτότυπον γιὰ νὰ τοποθετηθοῦν αὐτοῦσιοι, μ' ἑλληνικὰ γράμματα, στὴ μετάφρασιν. Ἀφίνω κατὰ μέρος τὸ μεγάλο κομμάτι τῆς Μαχαβαράτας. Ἀλλὰ βλέπω μερικὰ κομμάτια τοῦ Σέλλεϋ ἀπὸ τὸν Προμηθεά Λυόμενον καὶ τὴν Ἀρεθούσαν, ποῦ ἔχω ἔμπρός μου σὲ λαμπρὴν μετάφρασιν τοῦ

Φάτσιολι. Βλέπω τὴν ἀρχὴν τῶν Τάφων τοῦ Φωσκόλου καὶ νομίζω ὅτι δύσκολο θὰ ἦταν νὰ γίνῃ πιστότερη καὶ μαζὺ ποιητικώτερη μετάφρασι στὸν ἴδιον ἑνδεκασύλλαβο. Παρόμοια ἀρχίζουν καὶ οἱ δύο :

all'ombra	de' cipressi	e dentro	l'urne
Σ' ἴσκιο	κυπαρισσιῶν	καὶ μέσ'	σὲ ὑδρίες
confortate	di pianto	é forse	il sonno
Γλυκαμένες	μὲ κλάψα	εἶνε ἴσως	ὁ ὕπνος
della	morte	men duro	?
τοῦ	θανάτου	ἐλαφρότερος ;	

Εἰς τοὺς στίχους αὐτοὺς αἰσθάνεται κανεὶς καθαρώτατα ἀκόμη
καὶ τὴν πικρὴ ἀρμονία ποῦ κυβερνᾷ τον.
e la mesta armonia che lo governa.

τὸ ἴδιο μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ καὶ γιὰ τὸ Σάββατο στὸ Χωριὸ τοῦ Λεοπάρντι, τοῦ ὁποίου ὁ Μαβίλης ἀκολουθεῖ σφιχτοδεμένο τὸ νόημα, τὸ μέτρο καὶ τὴν ὁμοιοκαταληξία μὲ τέτοια πιστότητα, ὥστε νὰ ξαφνίξῃ ἡ ἄνεσι τοῦ στίχου του. Ὁ δ' ἔχοντας διαβάσει πολλὰς φορὰς τὸ ποίημα ἰταλικά, περνώντας τὴν μετάφρασι, θαρρεῖ πῶς κάτω ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς λέξεως βρίσκει τὴν ἰταλικὴν φράσι, μὲ τὴν αὐτὴ σειρὰ στὸ νόημα.

Κάτι ἄλλα μικροπράγματα πατριδογραφικὰ ἢ παιγνιδιάρικα δὲν προσθέτουν νομίζω τίποτε στὸ ἔργο τοῦ Μαβίλη. Κάποια εὐλάβεια εὐκολονόητη ἔκαμε τοὺς ἐκδότες νὰ μὴ τὰ παραλείψουν. Ἀλλὰ εἶνε τόσο ἀσήμαντα, ὥστε δὲν πιστεύω καὶ ὁ ποιητὴς νὰ τοὺς ἔδινε καμμιὰν ἀξία. Εὐρέθησαν, ὅπως βρίσκονται κάθε μεγάλου ἢ μικροῦ δημιουργοῦ ἀπόπειραι, προσπάθειαι, σκέψεις τῆς στιγμῆς, ποῦ πετιοῦνται σ' ἓνα κομμάτι χαρτὶ καὶ ἡ χρησιμεύουν ἀργότερα ὡς ὑλικὸ ἢ σχίζονται. Καὶ ὁ ἐκλεκτικὸς Μαβίλης, ὁ ὁποῖος σ' ἓνα ἰταλικὸ του γράμμα ἐκφράζεται μὲ τόση ἐπιφύλαξι γιὰ τὸ ἔργο του, βέβαια δὲν θὰ εἶχε τὴν ἀδυναμία νὰ τυπώσῃ τὰ μικροπράγματα αὐτά, ἀφοῦ καὶ τὰ καλλίτερά του μὲ τόση δυσκολία παρουσίαζε. Ἐπίσης, πάντοτε ἀπὸ αἰσθητικῆς ἀπόψεως, δὲν μοῦ φαίνεται σύμφωνη μὲ τὴν αἰσθητικὴ γραμμὴ τοῦ Μαβίλη ἡ ἐμφάνισί του σὲ καμμιὰ δωδεκάδα εἰκόνες. Γιὰ νὰ εἶνε δὲ σύμφωνη μὲ τὸ ἐγκόσμιον ἔργο του, θὰ ἤθελα μὰ σεμνὴ ἐκδοσι τῶν ποιημάτων του, χωρὶς πολυτέλεια, χωρὶς ἐπίδειξι, κάτι τὸ λιτό, μὲ τὴν ἐσωτερικότητα ἐκείνη, ποῦ εἶχε ὁ σεμνὸς αὐτὸς ἄρχοντας τῶν γραμμάτων.

v. x.